

Geachte leden van de commissie Economische Zaken & Klimaat,

Op de plenaire agenda staat binnenkort de Wijziging van de Wet windenergie op zee (ondersteunen opgave windenergie op zee 35092). De wetswijziging heeft als doel om een goed wettelijk kader te bieden voor de uitrol van windenergie tot 2030. In deze wijziging wordt een aantal punten geregeld waar wij voorstander van zijn, wij hebben echter ook een aantal zorgen. In deze brief nemen we u graag mee in onze visie en adviseren we uiteindelijk drie wijzigingen. Voorop staat dat windenergie maatschappelijk gezien de goedkoopste duurzame bron van energie is die bovendien snel uitgerold kan worden. En snelheid is geboden willen we de doelen van het Klimaatakkoord halen. Regie van de overheid op de juiste plekken is daarbij essentieel.

NWEA is blij dat de minister in de nota van wijziging de optie opneemt om de kavels voor 40 jaar te tenderen. Dit zorgt voor een betere businesscase voor wind op zee en goedkopere groene stroom voor iedereen. Daarnaast ziet de minister in dat het cruciaal is dat de koppeling tussen (industriële) vraag en aanbod wordt gerealiseerd. Dat is in lijn met de onderzoeksuitkomsten van onder meer het [AFRY rapport](#) en het recente rapport van [InvestNL](#).

Tegelijk houdt NWEA grote zorgen over een te snelle keuze voor een veilingssysteem zonder dat er zekerheid is over de ontwikkeling van de vraag. Dit systeem van veilen legt de prijsrisico's volledig bij de windsector. Dat is uit balans omdat juist de onzekerheid over de ontwikkeling van de vraag (met name in de industrie) sterk bepaald wordt door overheidsbeslissingen. Daarmee gaat de overheid voorbij aan het principe dat de risico's het beste kunnen worden neergelegd bij de partij die ze het meeste kan beïnvloeden. De windsector waarschuwt voor het risico dat door deze keuze de uitrol van wind op zee vroeg of laat stagneert. Daarmee komt ook de cruciale bijdrage van windenergie op zee aan het halen van de klimaatdoelstellingen in gevaar. Laat staan dat met deze wet de sector zou kunnen versnellen om de 55% reductiedoelstelling te halen. Daarom verzoeken wij u om de wet op drie punten te wijzigen.

Uw Kamer heeft al een aantal malen aandacht besteed aan de voorgestelde wijziging van de Wet windenergie op zee. Wij zijn de Kamer erkentelijk voor de interesse en de scherpe vragen die zijn gesteld en danken de minister voor de uitgebreide beantwoording hiervan.

Windenergie op zee is op dit moment een groot succes. De basis van dit succes is een goede samenwerking van overheid en windsector op basis van een gezamenlijke analyse. Deze samenwerking is ingezet bij het Energieakkoord en heeft gezorgd voor een ongekende kostenreductie. Hierdoor konden de laatste drie tenders zonder subsidie in de markt gezet worden en zal van de 18 miljard euro

die is gereserveerd voor wind op zee, uiteindelijk (incl. de netkosten) maar maximaal een derde van dit bedrag nodig zijn! En de uitrol van wind op zee ligt volledig op schema om de doelen te halen.

De windsector wil ook de volgende tenders zonder subsidie blijven bouwen. Dat gaat alleen goed als ook de vraagontwikkeling van de grond komt. Zowel de minister als de windsector zijn voorstander van het creëren van voldoende vraag naar duurzame elektriciteit. En de potentie voor die vraag is enorm, immers nog steeds is ongeveer 80% van de Nederlandse energievoorziening op fossiele energie gebaseerd. Afgelopen voorjaar heeft de minister een rapport van [AFRY](#) gepubliceerd, waaruit bleek dat de groei van de vraag cruciaal is voor het laten slagen van subsidievrije tenders. Recent heeft [InvestNL](#) met een onderzoek naar de financiering van de windparken, dit beeld bevestigd. De conclusie van beide rapporten is dat er méér moet gebeuren om die groei van de vraag te realiseren. De windsector, doordrongen van dit feit, neemt daarbij ook zelf haar verantwoordelijkheid. In de coalitie Wind meets Industry wordt met de industriële sector gekeken hoe we beter samen kunnen werken. Maar dat alleen is niet voldoende. Het probleem dat nu ontstaat is dat de groei van de vraag onvoldoende van de grond komt, waardoor ook de groei van wind op zee tot stilstand dreigt te komen. Op dit moment daalt de animo voor subsidievrije tenders, de laatste ronde waren er nog maar twee bidders. Dit vraagt om specifiek beleid voor deze 'tussenfase', totdat de groei van de vraag wel op gang is gekomen. Want de 'vraag'kant wil wel, maar heeft meer tijd en zekerheden nodig.

NWEA wil nogmaals benadrukken dat betaalbaarheid van de energietransitie en wind op zee gebaat zijn bij een overheid en windsector die samenwerken waarbij de grote financiële risico's op een evenwichtige manier verdeeld worden. Juist het verdelen van de risico's heeft ervoor gezorgd dat de windsector durfde te investeren waardoor er enorme kostenreducties zijn gerealiseerd. Precies dát zorgt voor de laagste maatschappelijke kosten. Het is daarom belangrijk om beleid te formuleren dat zorgt voor groei van de vraag enerzijds en groei van het aanbod anderzijds. Dat betekent dat het risico dat beide niet gelijk op lopen, door de overheid moet worden afgedekt en tegelijk ook in evenwichtige verdeling van het rendement op projecten wordt voorzien. Dat vraagt om een tendersystematiek die tijdelijk ingezet kan worden om de groei van wind op zee door te zetten tot het moment dat de vraag voldoende is gegroeid. Dit biedt tegelijk zekerheid aan de industrie dat er na het elektrificeren van hun processen ook voldoende groene stroom beschikbaar is.

Het is belangrijk om hierbij aan te geven dat Nederland niet het enige land is dat inzet op offshore wind. Wind op zee is een sterk groeiende internationale markt en investeerders kiezen ervoor om te investeren in de landen waar de risico's en de rendementen het beste in evenwicht zijn. Als Nederland aantrekkelijk wil blijven ten opzichte van andere landen is het van belang hier rekening mee te houden. Het Verenigd Koninkrijk, Denemarken en Frankrijk kennen allen een Contract for Difference (CfD) systeem waarbij de overheid deels het prijsrisico op zich neemt en ook de rendementen worden gedeeld.

Nu de wet Windenergie op zee wordt aangepast, is het belangrijk om alle opties op te nemen in de wet die ingezet kunnen worden in minder gunstige omstandigheden c.q. in de wet meer zekerheid in te bouwen voor de exploitanten van een windpark. Alleen dan is een robuuste uitrol van wind op zee mogelijk en daarmee het behalen van een substantieel deel van de Klimaatdoelstelling voor 2030.

Daarom geven wij u in overweging om nog drie punten aan het wetsvoorstel te wijzigen:

1. Voeg Contract for Difference toe als optie

Een Contract for Difference (CfD) systeem houdt in dat de overheid een deel van het prijsrisico op zich neemt, zodat de ontwikkelaars de kosten van windenergie zo laag mogelijk kunnen houden. Door de lage risico's zijn de maatschappelijke kosten van dit systeem laag en tegelijk worden eventuele overwinsten teruggegeven aan de overheid. Momenteel staat in de Memorie van Toelichting van de wet dat een CfD systeem weliswaar juridisch past binnen het wettelijk kader, maar dat dit niet de voorkeur heeft. Verschillende andere landen zetten dit systeem wel in. Nederland heeft dus een uitzonderingspositie door dit systeem niet eens in overweging te nemen. Ook vanuit de financiers van windenergie wordt aangegeven dat een CfD systeem een grote mate van zekerheid geeft waardoor de financieringskosten laag kunnen blijven.

2. Voeg veilen met een minimumprijs toe als optie

NWEA stelt voor een optie aan de wet toe te voegen die voortbouwt op het nu voorgestelde veilingmechanisme (in het voorgestelde artikel 14, onderdeel d van de Wet). Daarmee komt het tegemoet aan de wens van de minister om een tenderwinnaar op een objectieve manier aan te wijzen (via veilen) én geeft het een bepaalde mate van zekerheid aan marktpartijen over hun inkomsten. Dit kan door de optie van *een veiling gecombineerd met een minimumprijs*, aan de wet toe te voegen. Dit is een veiling met als extra toevoeging dat de tenderwinnaar altijd een minimumprijs krijgt vergoed in het geval de marktprijs onder een bepaald minimum daalt. Hiermee wordt de ontwikkeling van offshore windparken verzekerd en wanneer op voorhand hoge rendementen worden verwacht, vertalen deze zich in hogere biedingen in de veiling. Deze vloeien daarmee naar de Staat.

Een belangrijk voordeel van zowel CfD als veilen met een minimumprijs is dat het budgetneutraal samengaat met het invoeren van het vraagstimuleringssysteem (elektrificatie van de industrie) in de SDE++ omdat het ene systeem een risico afdekt van te hoge prijzen en het andere systeem het risico van te lage prijzen. Zakt de marktprijs voor windenergie namelijk onder de gegarandeerde minimumprijs, dan heeft de windparkontwikkelaar een financieel vangnet. Tegelijkertijd is de benodigde SDE++ beschikking voor de industrie juist veel lager, en vice versa.

3. Veranker de monitoring van de marktomstandigheden en maak elke tender zo actueel mogelijk

NWEA stelt voor om de afspraak in het Klimaatakkoord omtrent het jaarlijks monitoren van de marktomstandigheden vast te leggen in de wet. Daarmee wordt verzekerd dat voorafgaand aan de keuze voor een tenderinstrument, goed gekeken wordt naar de actuele marktomstandigheden op basis van onafhankelijk onderzoek ingesteld door zowel markt als overheid. Hiermee wordt de kans vergroot dat het juiste instrument wordt ingezet en de tenders ook daadwerkelijk succesvol in de markt kunnen worden gezet. Deze monitor is ook nodig om aan te geven hoelang de tussenfase duurt totdat de vraag naar groene stroom voldoende is gegroeid.

Tot slot, op iets langere termijn is het goed om de optie gecombineerde tender WoZ en elektrificatie te onderzoeken. Basisidee is dat een tender in de markt wordt gezet waarbij partijen die een voorstel indienen zowel het windproject als de afname van de elektronen of waterstof in hun bieding meenemen. Dit concept is voor dit moment nog onvoldoende uitgedacht, onder de huidige wet kan een dergelijke tender ook nog niet plaatsvinden. Het is daarom belangrijk dat deze optie op korte termijn verder wordt uitgewerkt zodat dit in de toekomst alsnog mogelijk gemaakt wordt. Met deze laatste toevoeging is de 'gereedschapskist' dan helemaal compleet en kan de minister voor alle mogelijke omstandigheden een geschikt systeem toepassen.